

Sygn. akt V CSK 288/09

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 10 lutego 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący)

SSN Wojciech Jan Katner (sprawozdawca)

SSN Dariusz Dończyk

w sprawie z powództwa Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. z siedzibą
w W. Oddziału w O.

przeciwko S.G. i Z. G.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 10 lutego 2010 r.,

skargi kasacyjnej pozwanych od wyroku Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 17 lutego 2009 r.,

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 17 lutego 2009 r. oddalił apelację pozwanych od wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 7 maja 2008 r. Tym samym utrzymany został w mocy wyrok, w którym nie uwzględniono zarzutów pozwanych S. G. i Z. G. od nakazu zapłaty na rzecz Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. z siedzibą w W. Oddział w O.

Nakaz ten, a następnie wyroki sądów wiązały się z umową kredytu bankowego na rachunku bieżącym, zawartą w listopadzie 2002 r. pomiędzy „W.” R. W., B. W. Spółka Jawna w O. a powodowym Bankiem, wielokrotnie zmienianą, ostatni raz aneksem z dnia 10 listopada 2005 r. na kwotę 80.000 złotych z terminem spłaty do dnia 9 lutego 2006 r. Wśród kilku rodzajów dokonanych zabezpieczeń spłaty kredytu wraz z odsetkami znalazło się zabezpieczenie wekslem *in blanco* z poręczeniem udzielonym, między innymi przez pozwanych, co uczynili własnoręcznymi podpisami na sporządzonym, wspomnianym powyżej aneksie umowy. Ze względu na zaprzestanie spłacania należności przez kredytobiorcę powodowy Bank wypowiedział umowę kredytową. W deklaracji wekslowej z dnia 18 listopada 2005 r. do weksla *in blanco*, pozwani S. G. i Z. G. - znajdujący się wśród także innych poręczycieli pozwanych przez powodowy Bank - złożyli oświadczenie o poręczeniu za wystawcę weksla, jak również wyrazili zgodę na treść deklaracji, na podstawie której posiadacz weksla - powodowy Bank - w przypadku nie uregulowania należności przez kredytobiorcę będzie uprawniony do wypełnienia weksla na kwotę tych należności wraz z odsetkami, prowizją i kosztami Banku. Ze względu na spełnienie wymaganych przesłanek przedmiotowy weksel został wypełniony przez powodowy Bank w dniu 22 maja 2007 r. na kwotę 104.432,47 złotych, a termin płatności ustalono na 12 czerwca 2007 r. Pismami z dnia 22 maja 2007 r., odebranymi skutecznie dnia 4 czerwca 2007 r. pod adresem wskazanym w deklaracji wekslowej, pozwanych wezwano do zapłaty weksla, a ponieważ tego nie uczynili powodowy Bank wystąpił przeciwko nim z powództwem, uwzględnionym poprzez zaskarżane wyroki. Obrona pozwanych została uznana za nieskuteczną, a ich zarzuty naruszenia art. 38 i 46 prawa wekslowego oraz art. 233 i 254 k.p.c. za niezasadne.

Skarga kasacyjna pozwanych została oparta na obu podstawach. W odniesieniu do naruszenia prawa materialnego zarzucono błędną wykładnię art. 10, 17, 38 i 46 prawa wekslowego w związku z art. 6 k.c. przez przyjęcie całkowicie abstrakcyjnego i samodzielniego charakteru zobowiązania wekslowego pozwanych poręczających weksel *in blanco* z klauzulą „bez protestu” i brak konieczności przesłania pozwanym wezwania do wykupu weksla (przedstawienia weksla do zapłaty) pomimo zastrzeżenia takiego obowiązku pod deklaracją wekslową i treści art. 46 prawa wekslowego. Naruszenie prawa postępowania cywilnego mające istotny wpływ na wynik sprawy dotyczyło art. 254 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 393¹ pkt 2 k.p.c., art. 495 § 3, art. 382 i 316 k.p.c. Wniesiono o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie rozstrzygnięcie co do istoty sprawy przez uchylenie nakazu zapłaty i oddalenie powództwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Analiza zarzutów dotyczących naruszenia przez zaskarżony wyrok przepisów prawa procesowego rozpatrzenia wymaga rozpatrzenia prawidłowości zastosowania art. 254 k.p.c. Ze względu na niewskazanie przez skarżących, naruszenia których przepisów (paragrafów) tego artykułu się dopatrują, wiążąc swój zarzut z art. 233 § 1 i 2 k.p.c., odwołując się do podstawowego § 1 w art. 254 k.p.c. trudno zarzut skarżących rozpatrzyć. Zdaje się, że chodzi w nim o to, iż przewidziane w tym przepisie badanie prawdziwości pisma na dokumencie skarżący łączą z nie dokonaniem, ich zdaniem, wszechstronnego rozważenia przez Sąd zebranego materiału dowodowego i oceny wiarygodności oraz mocy dowodów. W rezultacie w skardze kasacyjnej nie podważa się zastosowania w nieuprawniony sposób powoływanych przepisów postępowania cywilnego, tylko kwestionuje ustalony przez dwie instancje sądowe stan faktyczny. To zaś nie podlega badaniu w postępowaniu kasacyjnym przed Sądem Najwyższym (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Dalsze zarzuty naruszenia prawa postępowania cywilnego również nie mogą być uwzględnione. Wychodzą one z tych samych przesłanek, co poprzednie, jako że skarżący nie chcą pogodzić się z ustaleniami faktycznymi i swoją pozycją poręczycieli, nie przypuszczających w chwili udzielania poręczenia, jak to tłumaczą

„grzecznościowo”, że przyjdzie im rzeczywiście pokrywać czyjeś długi. Toteż nie znajduje uzasadnienia zarzut naruszenia art. 495 § 3 k.p.c., wiążącego się jeszcze z konsekwencjami postępowania nakazowego, jak i art. 382 k.p.c. oraz art. 316 k.p.c. Nie jest jasne, czy skarżący podnosząc te zarzuty wiążą je ze wskazanym powyżej art. 254 k.p.c., czy z art. 233 k.p.c., jako że brak w uzasadnieniu zarzutów skargi kasacyjnej umotywowania istoty naruszenia podniesionych przepisów Kodeksu postępowania cywilnego. Zebrany materiał dowodowy wskazuje, że od samego początku pozwani znali dokumenty, na których oparto się roszczenie (najpierw powód zawiadomił ich o wypowiedzeniu umowy kredytowej, potem o wypełnieniu weksla na 7 dni przed upływem terminu jego płatności) wraz z dowodami dostarczenia im tych dokumentów na podany adres, którego nie kwestionują. Kierując wezwania do zapłaty przez pozwanych, powód zawiadomił ich również o niezapłaceniu przez wystawcę weksla zadłużenia z tytułu umowy kredytowej. Z tego wynika, że zarzuty skargi w odniesieniu do naruszenia przepisów postępowania cywilnego przez Sąd drugiej instancji nie mogą zostać uwzględnione, w tym zaś zakresie, w którym przepisy te (zwłaszcza art. 495 § 3 k.p.c.) łączą się z zarzuceniem naruszenia przepisów prawa materialnego, są rozpatrzone poniżej.

Nie można uwzględnić zarzutów dotyczących naruszenia prawa materialnego. W sprawie mamy do czynienia z dosyć często spotykaną sytuacją, jak już było wspomniane, gdy osoby udzielające poręczenia nie biorą pod uwagę skutków prawnych swego oświadczenia woli, ufając tym, za których długi poręczają. Nie wyobrażają sobie zatem, że poręczenie może spowodować obowiązek realnego świadczenia po stronie poręczających. Tymczasem chodzi o poręczenie wekslowe (*aval*), a więc poręczenie związane z czynnością prawną abstrakcyjną wystawienia weksla (art. 30 prawa wekslowego) i powstania dwu bardzo rygorystycznie - w swoich skutkach skonstruowanych stosunków prawnych: wystawienia weksla i poręczenia wekslowego. Celem ich jest zabezpieczenie a następnie umożliwienie zrealizowania zobowiązania pieniężnego wobec wierzyciela, w niniejszej sprawie - banku, który posłużył się nie tylko wekslem ale i poręczeniem zobowiązania wekslowego, żeby mieć większą możliwość

odzyskania świadczenia z umowy kredytowej. W sytuacji, gdy dłużnik nie spłacał kredytu, wierzyciel - powód posłużył się zobowiązaniem poręczycieli.

Od strony prawnej skarżący powołują się przede wszystkim na naruszenie art. 38 prawa wekslowego, z tego wywodząc brak swojej odpowiedzialności jako poręczycieli. Tłumaczą to nie przedstawieniem im weksła do zapłaty, mimo że z ustaleń wynika, iż wezwanie do zapłaty z weksła zostało skutecznie doręczone na adres wskazany przez pozwanych w deklaracji wekslowej. Trafnie Sądy w toku instancji powołują się na wiedzę pozwanych o tym od początku sporu i sprekludowane dowodzenie własnej wersji zdarzeń. Tymczasem, wbrew stanowisku pozwanych, doręczenie wezwania do zapłaty z weksła nie ma podstawowego znaczenia dla samego zobowiązania pozwanych jako poręczycieli wekslowych. Z art. 38 prawa wekslowego wynika tylko, że posiadacz weksła, płatnego w oznaczonym dniu albo w pewien czas po dacie lub po okazaniu, powinien przedstawić go do zapłaty bądź w pierwszym dniu, w którym można wymagać zapłaty, bądź w jednym z dwóch następujących dni powszednich. Przepis ten nie formułuje konsekwencji prawnych, wynikających z nie przedstawienia weksła do zapłaty. Dotyczy to, podobnie powoływanego w skardze art. 46 prawa wekslowego. Nie chodzi przy tym o nie przypisywaniu jakiegokolwiek znaczenia treści deklaracji wekslowej, jak się zarzuca w skardze Sądom rozpoznającym sprawę, odnosząc to w szczególności do wyroku Sądu drugiej instancji. Nie można się jednak zgodzić z twierdzeniem skarżących, że chociaż wyrazili zgodę na treść deklaracji, to jej nie akceptowali wobec siebie. Podpisanie deklaracji musi oznaczać akceptowanie jej treści, a to w powszechnym rozumieniu słów utożsamia zgodę z akceptacją.

Poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo, jak ten, za kogo poręczył (art. 32 ust. 1 prawa wekslowego). Toteż w orzecznictwie przyjmuje się zasadnie, że zarówno wystawca weksła własnego, jak i podmiot poręczający za wystawcę odpowiadają na podstawie weksła, mimo że nie przedstawiono im weksła w terminie do zapłaty. Nie można się zgodzić z twierdzeniem, zawartym w uzasadnieniu skargi, że nie przedstawienie weksła do zapłaty spowodowało wygaśnięcie zobowiązania wekslowego wystawcy i poręczycieli (teza i uzasadnienie wyroku SN z dnia 6 czerwca 2002 r. I CKN 738/00, Prawo

Bankowe 2003, nr 11, s. 40; wcześniej wyroki SN z dnia 21 października 1998 r. II CKN 10/98, OSNC 1999, nr 5, poz. 93 oraz z dnia 8 grudnia 1998 r. I CKN 914/97, niepubl.). Wspiera takie rozumowanie doktryna, w której słusznie się uważa, że odpowiedzialność dłużnika wekslowego nie zależy od zachowania aktów staranności przez posiadacza weksła. Nawet zatem, gdyby zasadne było zarzucenie przez skarżących naruszenia przez Sądy pierwszej i drugiej instancji wspomnianego wcześniej art. 495 § 3 k.p.c., to i tak nie miałyby to znaczenia dla skuteczności poręczenia wekslowego i egzekwowania odpowiedzialności poręczycieli z weksła. Nie ma bowiem racji skarżący w podważeniu zobowiązania poręczycieli, z powołaniem się na powołane przepisy a także na art. 10 i 17 prawa wekslowego, wywodząc nie „całkowicie abstrakcyjny i samodzielny charakter” zobowiązania wekslowego. Tymczasem takie ono właśnie jest i deklaracja wekslowa nie może tego zmienić ponad to, na co pozwalają przepisy prawa wekslowego i natura stosunku prawnego wynikająca z wystawienia weksła i jego poręczenia. Dlatego z aprobatą doktryny spotyka się stanowisko orzecznictwa, że abstrakcyjny charakter czynności prawnej, jaką jest wystawienie weksła wyłącza zarzuty ze stosunku podstawowego, o którym w wekslu nawet się nie wspomina (art. 1 prawa wekslowego), zaś na odpowiedzialność pozwanych nie wpływa udzielenie poręczenia wekslowi *in blanco*, jeżeli nie zostało dowiedzione, że wypełnienie weksła nastąpiło niezgodnie z deklaracją wekslową poręczycieli (wyrok SN z dnia 5 czerwca 1997 r. II CKN 185/97, OSNC 1997, nr 12, poz. 201).

Z kolei, tryb nakazowy dochodzenia roszczeń z weksła nakłada określone obowiązki na zobowiązanych i tylko wykazanie zastosowania się do przepisów postępowania cywilnego (zwłaszcza do wymienionego już art. 495 k.p.c.) może skutkować podniesieniem w tym procesie również zarzutów o charakterze subiektywnym, czyli związanych ze stosunkiem prawnym poręczenia (zob. uzasadnienie wyroków SN z dnia 9 lutego 2005 r. II CK 426/04, Lex nr 147229, oraz z dnia 29 czerwca 2008 r. V CSK 48/08, Lex nr 424395). W skardze próbuje się, także poprzez cytowanie licznego, głównie już nieaktualnego orzecznictwa dowodzić, że pozwani dopełnili swoich powinności materialnoprawnych i procesowych, licząc od pierwszej czynności w postępowaniu

nakazowym. Przeczą temu ustalenia stanu faktycznego, prawidłowo zweryfikowane przez Sąd drugiej instancji, na których rozpoznając skargę musi się oprzeć Sąd Najwyższy (art. 398³ § 3 k.p.c.). Dlatego, po rozpatrzeniu podniesionych w skardze kasacyjnej zarzutów naruszenia przez zaskarżony wyrok przepisów prawa materialnego i powiązanych z nimi przy rozpoznawania sprawy przepisów postępowania cywilnego, skargi tej nie można uwzględnić.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy rozstrzygnął na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.